

**UCHWAŁA NR XIII/104/2020
RADY GMINY WĄSOSZ**

z dnia 27 listopada 2020 r.

w sprawie przyjęcia Programu Aktywności Lokalnej Gminy Wąsosz na lata 2021 - 2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) i art. 110 ust. 10 oraz art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876). uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Aktywności Lokalnej Gminy Wąsosz na lata 2021-2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wąsosz.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Leszek Nieszala

PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNE GMINY WĄSOSZ NA LATA 2021-2025

SPIS TREŚCI

1. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU AKTYWIZACJI LOKALNEJ
2. UZASADNIENIE REALIZACJI PROGRAMU
3. DIAGNOZA SYTUACJI GRUP WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE ORAZ OPIS SYTUACJI PROBLEMOWEJ
4. OPIS PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ
 - 4.1 ODBIORCY PROGRAMU
 - 4.2 CELE PROGRAMU, KIERUNKI DZIAŁANIA
 - 4.3 ZASOBY DO REALIZACJI PROGRAMU- INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
 - 4.4 PLANOWANE NARZĘDZIA I METODY
 - 4.5 PLANOWANE REZULTATY
5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
6. SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI I OCENY PROGRAMU.

1. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ:

Podstawą prawną programu jest

- art. 110 ust. 10 oraz art 112 ust. 13 ustawy o pomocy społecznej zgodnie z którym, Rada Gminy, biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

2. UZASADNIENIE REALIZACJI PROGRAMU

Program Aktywności Lokalnej pozwoli na realizację działań umożliwiających udzielanie określonym społecznościom w sołectwach, indywidualnym osobom oraz ich rodzinom pomocy w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania lub miejscu pracy, w samoorganizowaniu się i podejmowaniu przez nich wspólnych inicjatyw i przedsięwzięć w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej.

Kluczowym wyzwaniem jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego poszczególnych osób i grup społecznych. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące, ponieważ ze względu na sytuację społeczno-ekonomiczną zagraża wielu osobom i grupom, w tym m.in. osobom długotrwale bezrobotnym, niepełnosprawnym, rodzinom niezaradnym życiowo, rodzinom dysfunkcyjnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, osobom bezdomnym, uzależnionym, opuszczającym zakłady karne i placówki penitencjarne, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo, dzieciom i młodzieży wychowującym się w zastępczych formach opieki.

Priorytetowe działania przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu zgodnie z w/w dokumentami powinny być ukierunkowane na:

- 1) rozbudowanie świadczeń wspierających aktywność,
- 2) promocję działań prospołecznych,
- 3) wspieranie różnych form aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej mieszkańców gminy, w szczególności klientów pomocy społecznej,

- 4) wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich,
- 5) upowszechnianie kształcenia ustawicznego,
- 6) zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów,
- 7) wspieranie rozwoju podmiotów gospodarki społecznej.

Program aktywności lokalnej może być częścią lub rozwinięciem przyjętych już programów lokalnych. W tym przypadku prezentowany dokument jest kontynuacją i rozszerzeniem Programu Aktywności Lokalnej, przyjętego w gminie do realizacji w latach 2017 – 2020 oraz elementem realizacji celów Strategii Rozwoju Gminy na lata 2016-2020 oraz celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2024.

Podczas opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz zespół dokonał analizy aktualnej sytuacji społecznej w gminie. Wskazano wiele słabych stron. Jedną z nich to ubóstwo i niskie dochody w społeczności, duża liczba niepełnosprawnych i starszych, bezrobocie i wykluczenie osób młodych.

Według zdiagnozowanych potrzeb i problemów w Strategii Rozwoju Gminy powstała (hierarchicznie) następująca lista (wykazano w tym dokumencie tylko te problemy, które mają związek z aktywnością społeczną):

- 1) odpływ osób młodych i wykształconych,
- 2) utrudniony dostęp do usług medycznych, w tym specjalistycznych, ukierunkowanych na opiekę ludzi w podeszłym wieku,
- 3) niedoinwestowanie terenów wsi popegeerowskich, a także wyższa koncentracja ubóstwa i patologii społecznych na ich obszarze,
- 4) zbyt niski poziom wykształcenia mieszkańców,
- 5) starzejące się społeczeństwo,

Przekształcono je w następujące cele:

- 1) zahamowanie odpływu młodych i wykształconych mieszkańców gminy,
- 2) zwiększenie dostępności do kompleksowych usług medycznych, szczególnie pod kątem osób starszych,
- 3) zwiększenie aktywności na terenie wsi popegeerowskich w celu zmniejszenia występowania zjawiska ubóstwa i patologii społecznych na ich obszarze,
- 4) podnoszenie poziomu świadomości i wykształcenia mieszkańców,
- 5) wspieranie inicjatyw na rzecz osób starszych z terenu gminy.

W celu odpowiedzi na zawarte w Strategii problemy określono szereg zadań, działań i programów do realizacji przez instytucje oraz organizacje na terenie Wąsosza. Jednym z nich będzie Program Aktywności Lokalnej Gminy Wąsosz na lata 2021-2025, który wyznacza kierunki działań w zakresie aktywizacji lokalnej mieszkańców terenu gminy Wąsosz.

Program Aktywności Lokalnej Gminy Wąsosz ma służyć kształtowaniu warunków sprzyjających powstawaniu więzi społecznych na terenie gminy – a szerzej – kapitału społecznego w myśl, iż „podstawą społeczeństwa obywatelskiego są jego obywatele, świadomi swych praw i obowiązków, zaangażowani w działania na rzecz dobra wspólnego, zdolni do osobistej odpowiedzialności za los swój i los wspólnoty na wszystkich poziomach życia społecznego.”

W tym wymiarze „konieczne staje się, więc inwestowanie w kapitał ludzki oraz kapitał społeczny, czyli inwestowanie w ludzi i w budowanie związków między nimi, w ich wzajemne zaufanie i zaangażowanie w sprawy wspólnoty, a więc to, co jest na równi z kapitałem finansowym podstawą rozwoju lokalnego. Poczucie tożsamości, przynależności i zaangażowania na rzecz małej ojczyzny jest podstawą świadomego obywatelstwa.”

Ważne jest wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych oraz budowanie i wzmacnianie ich obywatelskiej świadomości zgodnie z zapisem w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Biebrzański Dar Natury na lata 2015 – 2022 (wzmacnianie kapitału społecznego w zakresie

budowania społeczeństwa obywatelskiego i podnoszenia kompetencji lokalnych liderów oraz zwiększenie uczestnictwa osób defaworyzowanych w życiu społeczności LGD).

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Wąsosz posłuży również do opracowania i realizacji szczególnych projektów przez Ośrodek Pomocy Społecznej oraz samorząd w ramach Europejskich Funduszy Społecznych, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich i wielu innych ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu.

3. DIAGNOZA SYTUACJI GRUP WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE ORAZ OPIS SYTUACJI PROBLEMOWEJ

Znacznym problemem dostrzeżonym przez LGD na etapie diagnozy jest problem ubóstwa i wykluczenia społecznego. Niezbędnym jest zatem podjęcie kroków mających na celu włączenie społeczne osób objętych pomocą społeczną, wsparcie na rzecz rodzin, w tym rodzin dysfunkcyjnych, osób niepełnosprawnych i nieaktywnych zawodowo. Potrzebne jest fachowe wsparcie przy wykorzystaniu instrumentów z zakresu aktywnej integracji, celem efektywnego przywrócenia osób wykluczonych na rynek pracy.

Z przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców a następnie diagnozy LGD wynika jednoznacznie potrzeba wsparcia społeczności lokalnej zamieszkującej obszar LGD w zakresie większej aktywizacji i uczestnictwa w życiu zawodowym. Zwracano uwagę na brak pracy, a co za tym idzie konieczność sięgania po pomoc społeczną, migrację zarobkową, itd. Dane zbiorcze z rynku pracy z powiatowego urzędu pracy, wskazują że najwięcej jest osób zarejestrowanych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym. Duża jest też liczba osób bez pracy w wieku 25-34 lata, a następnie 45-44 lata (dane na koniec września 2020 r.). Znaczną grupę wykluczoną społecznie w tym zakresie stanowią osoby starsze i niepełnosprawne, które mogłyby uczestniczyć w życiu społecznym dzięki dostępowi do usług społecznych na przykład w formie zorganizowanej opieki. Dzięki upowszechnieniu tych form usług, możliwe byłoby często zaktywizowanie ich opiekunów do powrotu do pracy. Ponadto rolnicza specyfika obszaru Lokalnej Grupy Działania sprzyja małej aktywności społeczno-zawodowej grup osób wykluczonych społecznie (w szczególności osób biernych zawodowo, niezarejestrowanych, zarówno osób młodych i starszych). Jednocześnie, często zgłaszanym problemem przez lokalne OPS staje się coraz częstsza postawa roszczeniowa osób objętych pomocą socjalną, przy jednoczesnej niskiej świadomości społeczeństwa na temat przyczyn wykluczenia społecznego. Dlatego tak ważne i zgłaszane przez uczestników konsultacji mogą być zaproponowane do Lokalnej Strategii Rozwoju przedsięwzięcia przyczyniające się do aktywnego wsparcia inicjatyw służących niwelowaniu wyżej opisanych problemów i zapobieganiu dalszemu rozwarstwieniu społecznemu oraz zapobieganiu tworzenia się enklaw ubóstwa.

W 2019 roku z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu ogółem skorzystało 158 rodzin, tj. 600 osób, czyli 22,47% mieszkańców którzy są zagrożeni wykluczeniem społecznym (stan na 31.XII.2019 r. sprawozdanie MPiPS-03). Lista powodów przyznania pomocy to:

- 1) ubóstwo,
- 2) bezrobocie,
- 3) niepełnosprawność,
- 4) długotrwała lub ciężka choroba,
- 5) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, która prowadzi do powielania wzorców przez młode osoby.

Ubóstwo i bezrobocie to główne problemy świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu. Osoby te charakteryzują się niskimi kwalifikacjami zawodowymi, brakiem umiejętności poruszania się po rynku pracy, długimi okresami bierności zawodowej i przez to brakiem doświadczenia zawodowego. Grupę tę stanowią najczęściej długotrwali świadczeniobiorcy pomocy społecznej. Brak pracy, zła sytuacja finansowa rodzin powoduje ich zły stan emocjonalny osób, nieprawidłowe relacje pomiędzy członkami rodziny, zanikanie wspólnych spraw, rozmów, itp. Długotrwałe bezrobocie odnosi nie tylko negatywne skutki ekonomiczne, ale także społeczne. Bezrobotni mający na utrzymaniu rodzinę, straciwszy silną wolę w poszukiwaniu zatrudnienia, stają się często załączkiem rodziny dysfunkcyjnej. Sytuacje dysfunkcji w rodzinie

wywołują także zaburzenia w aspekcie postaw rodzicielskich. Dzieci z takich rodzin bywają agresywne, pojawiają się problemy w szkole, dzieci są napiętnowane, wyśmiewane z powodu ubóstwa, złej sytuacji materialnej rodziny, itd. Zdarza się, że sytuacje takie są problemem wielopokoleniowym.

Szczególnymi barierami, na które narażony jest młody człowiek zagrożony wykluczeniem społecznym są: niewydolna wychowawczo rodzina, brak możliwości finansowych na edukację, a co za tym idzie znalezienie zatrudnienia, negatywne postrzeganie danej osoby przez środowisko zewnętrzne (w tym szkolne), brak umiejętności pozytywnego funkcjonowania w grupie społecznej, brak świadomości własnego potencjału osobistego i bezpośrednie zagrożenie uzależnieniami.

Kolejnym niemałym problemem społecznym mieszkańców Gminy Wąsosz jest alkoholizm. Przyczyny uzależnienia to przede wszystkim brak pracy, ubóstwo, ucieczka od codziennych kłopotów. Alkoholizm prowadzi do wielu negatywnych skutków, jakimi są: rozpad rodziny, zaniedbanie samego siebie jak i członków rodziny, w szczególności dzieci, brak koncentracji, zmiany fizyczne, psychiczne, społeczne. Istotnym problemem jest również ukryty alkoholizm w rodzinach, tolerowany przez domowników z różnych względów: wstyd przed społeczeństwem, utrata jedyne go żywiciela rodziny, ukrywana przemoc domowa.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i informacje poprzez Program Aktywności Lokalnej będą sukcesywnie podejmowane działania zmierzające do optymalnego zminimalizowania problemów społecznych mieszkańców Gminy Wąsosz.

Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jest jednym z podstawowych zadań pomocy społecznej. Prowadzone w jej zakresie działania powinny być nakierowane na aktywizowanie społeczności lokalnych w różnych zakresach: społecznym, zawodowym, edukacyjnym i zdrowotnym. Celem działań pomocy społecznej jest wzmacnianie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w podnoszeniu ich kompetencji życiowych, zawodowych i społecznych. Wśród klientów pomocy społecznej niezwykle ważna jest umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Aby osiągnąć ten cel należy stosować w obszarze pomocy społecznej innowacyjne metody aktywizacji. Program Aktywności Lokalnej służy realizowaniu działań oraz zmniejszeniu zasięgu wykluczenia społecznego klientów pomocy społecznej.

4. OPIS PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

4.1 ODBIORCY PROGRAMU

Program skierowany jest, zgodnie z potrzebami społecznymi i opisem diagnostycznym powyżej prezentowanym, docelowo do 3 grup zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych:

- 1) osób ubogich, nieaktywnych zawodowo oraz osób z ich otoczenia, mieszkających we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkujących w danym środowisku,
- 2) osób ubogich - starszych, niepełnosprawnych, szczególnie poza miejscowością gminną,
- 3) młodzieży nieaktywnej, dysfunkcyjnej i ich rodzin/otoczenia.

Działaniami w ramach Programu Aktywności Lokalnej będą obejmowane osoby i środowiska wykluczone społecznie lub zagrożone przede wszystkim korzystające z pomocy społecznej. Obok nich warte wsparcia są osoby i grupy aktywne, które na stałe budowałyby wsparcie środowiskowe. Nie może więc zabraknąć we wsparciu aktywizacyjnym potencjalnych liderów młodzieżowych, środowiskowych, wolontariatu i innych aktywnych osób, dzięki którym równoważyć się będą działania wsparcia w Programie. Wskazywanie bowiem aktywności jako sposobu na przeciwdziałanie wykluczeniu musi również pociągać za sobą pozytywne wzorce i modelowe rozwiązania.

W latach 2021-2025 planuje się objąć wsparciem min. 30 osób zagrożonych wykluczeniem.

4.2 CELE PROGRAMU, KIERUNKI DZIAŁANIA

Celem Gminnego Programu Aktywności Lokalnej jest:

- 1) wzrost aktywności społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem w gminie Wąsosz – osób ubogich, starszych, niepełnosprawnych i młodzieży,

- 2) zwiększenie potencjału społeczno - zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wsparcie aktywności społeczno-zawodowej osób nieaktywnych zawodowo w gminie Wąsosz,
- 3) wyrównywanie szans społecznych grup wykluczonych.

Cele szczegółowe:

- 1) stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej,
- 2) ułatwienie dostępu do ofert zagospodarowania czasu wolnego młodzieży,
- 3) zdobycie i podniesienie kompetencji o charakterze zawodowym wśród osób młodych i dorosłych,
- 4) zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych w przypadku osób pozostających poza rynkiem pracy,
- 5) wzrost wiedzy z zakresu rynku pracy, rozwiązywania konfliktów, właściwego podejmowania decyzji,
- 6) wzrost umiejętności interpersonalnych; zdobycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy; podniesienie poziomu samooceny; przełamanie poczucia izolacji oraz umocnienie wiary we własne siły,
- 7) zwiększenie poziomu usamodzielnienia, a w konsekwencji wybór drogi życiowej bez powielania wzorców korzystania z pomocy społecznej,
- 8) wsparcie i promowanie postaw prospołecznych,
- 9) aktywizację, integrację i wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym - promocja działań wspierających więzi pokoleniowe,
- 10) poprawa jakości życia osób młodych poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych,
- 11) aktywna integracje osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia,
- 12) rozwój ekonomii społecznej,
- 13) rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.,
- 14) zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.

Kierunki realizacji Programu Aktywności Lokalnej:

- 1) warsztaty rozwoju osobistego,
- 2) warsztaty psychologiczne,
- 3) określanie rozwoju ścieżki zawodowej, społecznej i rodzinnej,
- 4) zajęcia i usługi specjalistyczne,
- 5) wydarzenia integracyjne młodzieżowe, rodzinne, osób starszych/niepełnosprawnych
- 6) prowadzenie indywidualnego wsparcia,
- 7) zawarcie kontraktów i ich realizacja przez pracowników socjalnych,
- 8) szkolenia zawodowe,
- 9) usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne i specjalistyczne,
- 10) doradztwo zawodowe,
- 11) zajęcia rekreacyjno – sportowe,
- 12) realizacja szczególnych projektów przez Ośrodek Pomocy Społecznej, instytucje samorządowe, pozarządowe i inne jednostki,
- 13) inne wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami programu.

4.3 ZASOBY DO REALIZACJI PROGRAMU - INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE

Realizatorami zadań programu będą:

- 1) Urząd Gminy Wąsosz,
- 2) Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsoszu,
- 3) pozostałe jednostki organizacyjne i pomocnicze,

- 4) szkoły podstawowe,
- 5) Gminny Ośrodek Kultury i Sportu,
- 6) organizacje pozarządowe i kościelne,
- 7) Policja

Instytucją odpowiedzialną za Program Aktywności Lokalnej będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsoszu, z siedzibą przy Placu Rzędziana 8.

Zasoby kadrowe stanowi grupa pracowników socjalnych pracujących, asystent rodziny oraz inni pracownicy według potrzeb.

Zespół realizujący Program Aktywności Lokalnej będzie korzystać z siedziby oraz wyposażenia Ośrodka Pomocy Społecznej – miejsc poszczególnych pracowników: biurka, krzeseł, foteli, szaf na akta, materiałów piśmienniczych, komputerów, drukarek, kserokopiarki, telefonów, faxu itp.) jak również pomieszczenia Urzędu Gminy Wąsosz oraz Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu.

4.4 PLANOWANE NARZĘDZIA I METODY

I. W ramach Programu realizowane będą następujące działania:

- 1) badanie potrzeb i problemów mieszkańców,
- 2) opracowanie i realizacja projektów socjalnych, społecznych z zakresu usług, aktywnej integracji i ekonomii społecznej,
- 3) współdziałanie instytucji samorządowych z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością, zawieranie partnerstw projektowych,
- 4) promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną,
- 5) promowanie i wspieranie lokalnych liderów i inicjatyw lokalnych,
- 6) organizowanie i wspieranie rozwoju edukacji społecznej i obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocowych, edukacyjnych i innych,
- 7) aktywizacja, integracja i wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym – promocja działań wspierających więzi pokoleniowe,
- 8) inicjowanie lokalnych akcji i wydarzeń,
- 9) organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach, spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym,
- 10) prowadzenie zespołu dla celów Programu Aktywności Lokalnej,
- 11) inne działania wynikające z aktualnych potrzeb i zgodnie z celami Programu.

II. Program ma charakter otwarty, w każdym roku na podstawie analizy potrzeb i problemów występujących w środowisku mogą być realizowane projekty skierowane do konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych.

III. W ramach programu przewiduje się zastosowanie:

1. Środowiskowej pracy socjalnej - działania realizowane przez pracownika socjalnego, mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,

2. Instrumentów aktywnej integracji - to szereg instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej, o której mowa w zasadach przygotowania, realizacji rozliczania projektów systemowych,

- 1) instrumenty aktywnej integracji o charakterze społecznym, których celem jest przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej, obejmujące m.in.
 - a) działania z zakresu poradnictwa specjalistycznego (m.in. socjoterapeuty, psychologa, prawnika, mediatora) oraz jako element uzupełniający - udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach (poradnictwo prawne i obywatelskie),

- b) działania z zakresu poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową (m.in. warsztaty rozwoju osobistego, indywidualny coaching, warsztaty kompetencji pedagogiczno-wychowawczych, trening umiejętności społecznych, praca metodą mentoringu),
- c) rozwój pracy socjalnej opartej o działania w ramach różnych form kontraktu socjalnego.
- 2) instrumenty aktywnej integracji o charakterze zawodowym, których celem jest pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy, obejmujące m.in.:
- a) staże zawodowe, praktyki zawodowe,
 - b) subsydiowane zatrudnienie (w tym doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy),
 - c) poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, trening pracy jako usługi wspierające aktywizację zawodową,
 - d) kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy,
 - e) zatrudnienie wspierane/wspomagane/usługi trenera zatrudnienia wspieranego;
 - f) sfinansowanie udziału w Klubie Integracji Społecznej, Centrum Integracji Społecznej, Zakładzie Aktywności Zawodowej, spółdzielni socjalnej, przedsiębiorstwie społecznym i sfinansowanie kosztów zatrudnienia;
- 3) instrumenty aktywnej integracji o charakterze edukacyjnym, których celem jest wzrost poziomu wykształcenia lub jego dostosowanie do potrzeb rynku pracy, (łącznie z działaniami w zakresie aktywizacji zawodowej) m.in.:
- a) realizacja zajęć szkolnych uzupełniających wykształcenie na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym oraz organizację zajęć komplementarnych w stosunku do zajęć szkolnych (zajęcia wyrównawcze, korepetycje);
 - b) nauka na poziomie wyższym dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze lub inne formy opieki zastępczej;
- 4) instrumenty aktywnej integracji o charakterze zdrowotnym, których celem jest wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy, m. in.
- a) udział w terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej;
 - b) udział w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, o którym mowa w przepisach o przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
 - c) udział w programach psychoterapii /programach terapeutycznych dla osób uzależnionych;

3. Działania o charakterze środowiskowym – to inicjatywy integrujące obejmujące między edukację społeczną i obywatelską, spotkania, debaty, organizowanie i inspirowanie do udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym,

4. Zasiłki i pomoc w naturze.

W trakcie realizacji Programu Aktywności Lokalnej, po jego przyjęciu przez Radę Gminy planowane są spotkania zespołu i instytucji celem opracowania harmonogramu realizacji Programu Aktywności Lokalnej, projektów służących jego szczegółowym celom. Głównie będą przygotowane projekty do sfinansowania w konkursach Lokalnej Grupy Działania Biebrzański Dar Natury oraz przygotowywane oferty konkursowe w programie dla Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS) oraz do MRPiPS w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich (FIO).

4.5 PLANOWANE REZULTATY PROGRAMU

Zakłada się, że podczas realizacji Programu Aktywności Lokalnej w gminie Wąsosz latach 2021-2025 nastąpi sukcesywnie:

- 1) usprawnienie przepływu i dostępu do informacji,
- 2) planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby mieszkańców,
- 3) skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów,
- 4) zmniejszenie kosztów finansowych realizowanych zadań,
- 5) podwyższenie jakości realizowanych zadań,
- 6) stworzenie płaszczyzny zaangażowania młodych ludzi i wzrostu ich aktywności,
- 7) wzrost poczucie przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące,
- 8) zwiększenie wykorzystania narzędzi i instrumentów aktywnej integracji w celu aktywizowania osób zagrożonych i wykluczonych społecznie,
- 9) powstanie usług aktywności lokalnej, aktywnej integracji,
- 10) mogą powstać nowe jednostki ekonomii społecznej,
- 11) realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności,
- 11) aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych,
- 12) podwyższenie jakości działań środowiskowych w tym inicjowanie nowych form i metod pracy dostosowanych do potrzeb oraz możliwości grup i społeczności,
- 13) zmiana postaw społeczności lokalnych wobec osób i grup defaworyzowanych,
- 14) wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne, w tym także aktywności na rynku pracy,
- 15) podwyższenie aspiracji osobistych i zawodowych, rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy,
- 16) wzrost skuteczności i efektywności działań pomocy społecznej na rzecz reintegracji klientów ze społecznością lokalną i rynkiem pracy.

5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja zadań programu może być finansowana:

- 1) ze środków własnych Gminy Wąsosz,
- 2) ze źródeł zewnętrznych, projektów współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- 3) innych samorządowych, rządowych programów jak ASOS, FIO,
- 4) środków własnych podmiotów zaangażowanych w działania w ramach poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej,
- 5) ze środków pochodzących od sponsorów.

6. SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI I OCENY

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez realizatorów poszczególnych projektów aktywności lokalnej, które będą realizowane na rzecz konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych. Prowadzona będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawią się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach pracy.

Spotkania zespołu powołanego dla celów Programu Aktywności Lokalnej będą odbywać się minimum raz w roku. Podczas nich, będą kolejno wyznaczane cele i kierunki działania na kolejne lata oraz ustalane formy ich finansowania.

W terminie do 30 kwietnia każdego roku Ośrodek Pomocy Społecznej składać będzie sprawozdanie Radzie Gminy z realizacji Programu Aktywności Lokalnej, sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji.